

Asia: VN/29126/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi valtioneuvoston asetuksiksi (teollisuuspäästädirektiivi)

Lausunnonantajan lausunto

Yhteenveto kommentteistanne hallituksen esitysluonnoksesta ja asetuseronnoksista lausuntokoosteen laatimista varten

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta sekä teollisuuspäästädirektiivin täytäntöönpanon edellyttämistä muutoksista seuraaviin valtioneuvoston asetuksiin. Yksi asetuksista on valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

Finnsementti toteaa, että lausunnolla olevaa asetuseronnosta on muutettava, sillä teollisuuspäästädirektiivi on alun perin implementoitu virheellisesti. Muutettavaan asetukseen on lisättävä 14 §:n muutos.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 5–67 § sekä niiden perusteluihin

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 72–82 a § sekä niiden perusteluihin (7 luku Direktiivilaitoksen lupaharkinta)

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 85 a–85 c § sekä niiden perusteluihin (tietopalvelut)

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 110 a–110 e § sekä niiden perusteluihin (direktiivieläinsuojat)

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 123–212 § sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykälään 232 b § ja siirtymäsäännöksiin sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne vaikutusarviointeihin (HE-luonnoksen luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset)

-

Muut kommenttinne hallituksen esityksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

-

Kommenttinne ympäristönsuojelusta annettuun valtioneuvoston asetukseen ehdotettuihin muutoksiin

-

Kommenttinne ehdotettuihin muihin asetusmuutoksiin: valtioneuvoston asetus suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta, valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta ja valtioneuvoston asetus titaanidioksidia tuottavien laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista

Valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta:

Finnsementti toteaa, että lausunnolla olevaa asetusluonnosta on muutettava, sillä teollisuuspäästädirektiivi on alun perin implementoitu virheellisesti. Muutettavaan asetukseen on lisättävä 14 §:n muutos.

Aikaisemmassa implementoinnissa tapahtunut virhe

Teollisuuspäästädirektiivin 2010/75/EU 46 artiklan 2 kohdan mukaan:

2. Jätteenpolttolaitosten ja jätettä käyttävien rinnakkaispolttolaitosten päästöt ilmaan eivät saa ylittää liitteessä VI olevassa 3 ja 4 osassa vahvistettuja tai mainitussa liitteessä olevan 4 osan mukaisesti määriteltyjä päästöjen raja-arvoja.

Jos jätettä käytävässä rinnakkaispolttolaitoksessa yli 40 prosenttia tuloksena olevasta lämmön luovutuksesta on peräisin vaarallisesta jätteestä tai laitoksessa rinnakkaispoltetaan käsittelemätöntä

sekalaista yhdyskuntajätettä, sovelletaan liitteessä VI olevassa 3 osassa vahvistettuja päästöjen raja-arvoja”.

Kyseistä teollisuuspäästädirektiivin kohtaa ei ole muutettu nyt implementoitavana olevassa muutoksessa.

Jätteiden polttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (151/2013) 14 §:n mukaan:

”Jätteenpolttolaitos sekä jätteen rinnakkaispolttolaitos, jossa poltetaan käsittelemätöntä jätelain 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua sekalaista yhdyskuntajätettä tai vaarallista jätettä, on suunniteltava, rakennettava ja varustettava ja sitä on käytettävä siten, että savukaasun epäpuhtauksien pitoisuudet eivät ylitä tämän asetuksen liitteessä 2 ilmaistuja päästöjen raja-arvoja.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu jätteen rinnakkaispolttolaitos on suunniteltava, rakennettava ja varustettava ja sitä on käytettävä siten, että savukaasun epäpuhtauksien pitoisuudet eivät ylitä tämän asetuksen liitteessä 3 ilmaistuja päästöjen raja-arvoja.

Päästöjen raja-arvojen noudattamisen valvomiseksi tehtävien mittausten tulokset on muunnettava 20 §:n mukaisesti”.

Jätteenpolttoasetuksen 14 §:stä puuttuu teollisuuspäästädirektiivin sallima rinnakkaispolttolaitosten 40 % mukainen kevennys vaarallisen jätteen polttamista koskien.

Petteri Orpon hallituskaudella EU:sta tulevaa sääntelyä on implementoitu minimiin ja pyritty hyödyntämään kansalliset joustot. Teollisuuspäästädirektiivin muutosten yhteydessä on helppoa korjata aiempi virhe, joka estää vaarallisten jätteiden käyttämisen raaka-aineena.

Vaarallisen jätteen energia- ja materiaalihyödyntäminen on parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa

Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen jäteperäisillä polttoaineilla on sementin valmistukselle määritettyä parasta käytössä olevaa tekniikkaa. Jätteenpolttolaitoksista poiketen sementtitehtaissa kyse ei ole pelkästä jätteiden hävittämisestä, vaan jokainen hyödynnetty tonni vähentää suoraan Suomessa tarvittavaa kivihiilimäärää ja vähentää muodostuvia kasvihuonekaasuja. Jäteperäiset polttoaineet sopivat sementtiuuneihin hyvin, sillä polttolämpötila on huomattavan korkea, viipymäaika pitkä ja palaminen puhdasta. Poltosta ei muodostu jäännöstuhkaa, sillä myös

polttoaineen palamaton osuus hyödynnetään osana raaka-aineena osana valmistuvaa lopputuotetta.

Jätteenpolttolaitoksilta edellytetään 1100 °C lämpötilaa. Sementtiteollisuudessa lämpötila on tätä korkeampi; materiaalin lämpötila 1400 °C ja kaasun lämpötila yli 2000 °C. Vaarallisen jätteen poltto sementtiteollisuudessa onkin määritetty parhaaksi käytettävissä olevaksi tekniikaksi (BAT) EU-tasolla.

Teollisuuspäästädirektiivissä tavoitteena on ollut kokonaispäästöjen hallinta. Sementin valmistuksessa muodostuu enemmän CO-päästöjä kuin energiantuotantolaitoksissa. Nämä päästöt muodostuvat käytetystä polttoainetyypistä riippumatta. Vaarallisen jätteen poltosta sementtiuunissa ei muodostu kivihiilen polttoa suurempia päästöjä. Teollisuuspolttodirektiivin mukaan rinnakkaispolton raja-arvojen käyttö on siksi perusteltua myös vaaralliseksi jätteeksi luokiteltuja polttoaineita poltettaessa. Suomessa tulkinta on ainoana EU-maana tästä täysin poikkeava.

Ongelma ei johdu vaarallisista jätteistä, vaan vaarallisen jätteen polton CO-raja-arvo on niin tiukka, että siihen ei päästä edes kivihiltä poltettaessa. Tämä tekee vaarallisten jätteiden rinnakkaispoltoasta käytännössä mahdotonta Suomessa.

Lievennyksen säätämisen vaikutukset

Sementin valmistus olisi vaarallisten jätteiden käsittelyn kannalta järkevin hyödyntämismuoto Suomen jätteille. Vaarallisen jätteen polttaminen korvaisi kivihiilen polttoa eli vähentäisi fossiilisia päästöjä. Näin ollen vaarallisen jätteen polttamisella sementtiuunissa olisi Suomen kokonaispäästöjen kannalta myönteinen vaikutus. Nykytilanteeseen verrattuna sementtitehtaan päästöt pysyisivät ennallaan, sillä vaarallisen jätteenpolto ei muodostu kivihiltä suurempia päästöjä ja muissa polttolaitoksissa muodostuvat päästöt vähenisivät siltä osin, kun siellä poltettaisiin pienempi määrä vaarallista jätettä.

Jätteenpolttoasetuksessa on määritetty raja-arvot laajalle joukolle komponentteja. Vaarallisten jätteiden polton ja sementtiteollisuuden rinnakkaispolton raja-arvot ovat pääosin samat (raskasmetallit, dioksiinit ja furaanit, HF, HCl, TOC, SO₂). Raja-arvoista CO, eli hiilimonoksidi, poikkeavat toisistaan. Hiilimonoksidille ei ole määritetty raja-arvoa sementin BAT-päätelmissä.

Teollisuuspäästädirektiivin lievennyksen käyttöönotto ei yksinään vielä mahdollista vaarallisten jätteiden polttoa yhdessäkään rinnakkaispolttolaitoksessa. Vaarallisten jätteiden polton edut ja

haitat selvitetään aina erikseen hankekohtaisesti YVA-menettelyssä. YVA-menettelyssä määritetään todelliset ympäristövaikutukset ja arvioidaan, onko jätteen poltto kokonaisvaikutuksiltaan kannatettavaa vai ei. Polton raja-arvot asetetaan vasta tämän jälkeen ympäristöluvassa. Näin tulisi jatkossa toimia myös Suomessa. Nyt asia on muista EU-maista poiketen ratkaistu jo asetuksessa.

Lievennyksellä olisi positiivinen vaikutus jätehuoltoon. YM on POP-ohjeessa (<https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM016:00/2024>) määrittänyt sementtiunit soveltuvaksi pop-jätteiden hävitykseen – näistä monet ovat vaarallisia jätteitä. Näitä tulee Suomessa hävitettäväksi enemmän määrin tulevina vuosina (esim. sammutusvaahtoja).

Lainsäädännön epä johdonmukaisuus

Suomen nykyinen käytäntö poikkeaa kaikista muista EU-maista. EU:n teollisuuspäästädirektiivissä on määritetty, että vaarallisten jätteiden poltto rinnakkaispolttolaitoksissa alle 40 %:n osuudella tehdään käyttäen sementtiteollisuuden omia raja-arvoja. Suomen jätteenpoltoasetus on implementoitu tiukemmin kuin EU-direktiivi edellyttää. Tämä asettaa suomalaisen sementtiteollisuuden eriarvoiseen asemaan muuhun EU-alueeseen nähden.

Pykälänmuutosehdotus

14 §

Ilmaan johdettavien päästöjen raja-arvot

Jätteenpolttolaitos sekä jätteen rinnakkaispolttolaitos, jossa poltetaan käsittelemätöntä jätelain 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua sekalaista yhdyskuntajätettä tai vaarallista jätettä, on suunniteltava, rakennettava ja varustettava ja sitä on käytettävä siten, että savukaasun epäpuhtauksien pitoisuudet eivät ylitä tämän asetuksen liitteessä 2 ilmaistuja päästöjen raja-arvoja. Jos jätettä käytävässä rinnakkaispolttolaitoksessa yli 40 prosenttia tuloksena olevasta lämmön luovutuksesta on peräisin vaarallisesta jätteestä, sovelletaan teollisuuden päästöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU liitteessä VI olevassa 3 osassa vahvistettuja päästöjen raja-arvoja.

Menettely niiden kunnan ilmoitusmenettelyssä olevien eläinsuojien osalta, jotka jatkossa kuuluisivat teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan: hallituksen esitysluonnoksessa on esitetty, kyseiset eläinsuojat siirtyisivät valtion lupamenettelyn piiriin, jolloin menettely olisi yhdenmukainen kaikille teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalassa oleville eläinsuojille. Vaihtoehtoisena ratkaisuna voisi olla

kyseisten eläinsuojien jääminen kunnan ilmoitusmenettelyn piiriin tai kaikkien direktiivin soveltamisalaan kuuluvien eläinsuojien siirtäminen valtion ilmoitusmenettelyn piiriin. Mikä olisi teidän kantanne asiaan ja perustelut kannallenne?

-

Ulla Leveelahti
Finnsementti Oy